

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų ministro
2024 m. liepos 11 d. įsakymu Nr. 1K-234

(Viešosios įstaigos veiklos ataskaitos forma)

VšĮ Žmogaus teisių stebėjimo institutas
(viešosios įstaigos pavadinimas)

2025 METŲ VEIKLOS ATASKAITA
(ataskaitinis laikotarpis)

2025-04-21 Nr. 01
(data)

I SKYRIUS INFORMACIJA APIE VEIKLĄ ATASKAITINIŲ LAIKOTARPIŲ
1. Veiklos tikslai:
1.1. Užtikrinti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos žinomumą visuomenėje ir jos naudojimą žmogaus teisių apsaugos įgyvendinimui Lietuvoje.
1.2. Stebėti žmogaus teisių padėtį ir tendencijas bei teisinės valstybės principų įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.
2. Uždaviniai:
2.1. Išanalizuoti strateginio bylinėjimosi praktikos apimtį Lietuvoje ir identifikuoti praktikos trūkumus.
2.2. Didinti suinteresuotųjų šalių gebėjimus naudoti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją strateginiam bylinėjimuisi, siekiant ginčyti nacionalinius žmogaus teisių apribojimus ir apsaugoti pilietines laisves Lietuvoje.
2.3. Didinti visuomenės informuotumą apie teisinės valstybės trūkumus Lietuvoje ir strateginio bylinėjimosi potencialą ginant pagrindines teises.
3. Siekiant veiklos tikslų atlikti darbai:
3.1. Pateiktos pozicijos žmogaus teisių klausimais Lietuvos Respublikos institucijoms: 4.
3.2. Pateikta informacija apie teisinės valstybės principų užtikrinimą Lietuvoje Europos nevyriausybinių organizacijų tinklo „Liberties“ šešėlinei teisinės valstybės principų ataskaitai „Liberties Rule of Law Report 2025“.
3.3. Skaitytas pranešimas Latvijos kasmetinėje žmogaus teisių konferencijoje “Topical Human Rights Issues in Latvia – Achievements, Problems and Prospects” apie Lietuvos pažangą bei kylančias problemas žmogaus teisių srityje.
3.4. Prisidėta prie tyrimo apie amžizmą darbo rinkoje sklaidos.
3.5. Dalyvauta 1-ame LR Seimo teisės ir teisėtvarkos komiteto posėdyje, 1-ame LR vidaus reikalų ministerijos darbo grupės veiksmingam atsakui į neapykantos nusikaltimus ir neapykantos kalbą Lietuvoje skatinti posėdyje, 1-ame susitikime su LR Seimo žmogaus teisių komiteto pirmininku.
3.6. Atliktas strateginio bylinėjimosi remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija praktikos ir trūkumų Lietuvoje tyrimas.
3.7. Surengti strateginio bylinėjimosi dirbtuvės ir seminaras, skirti apmokyti praktikuojančius teisininkus ir pilietinės visuomenės organizacijų bei socialiai pažeidžiamų grupių atstovus naudotis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija ir ES teise strateginiam bylinėjimuisi ginant žmogaus teises Lietuvoje.

Parengti nuotoliniai nemokami, viešai pasiekiami mokymai „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija Lietuvoje: iššūkiai, perspektyvos ir reikšmė strateginiam bylinėjimuisi“.
3.8. Įvykdyta advokacijos kampanija, kuria siekta didinti Lietuvos visuomenės informuotumą apie pagrindines žmogaus teises, saugomas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, ir strateginio bylinėjimosi vaidmenį jas ginant.
3.9. Vykdyta žmogaus teisių apsaugos standartų ir teisinės valstybės principų užtikrinimo Lietuvoje stebėseną bei advokacija ir komunikacija analizuojant žmogaus teisių problematiką Lietuvoje bei keliant visuomenės sąmoningumą.
3.10. Pateikta informacija apie teisinės valstybės principų užtikrinimą Lietuvoje Europos nevyriausybių organizacijų tinklo „Liberties“ šešėlinei teisinės valstybės principų ataskaitai „Liberties Rule of Law Report 2026“.
4. Siekiant veiklos tikslų pasiekti rezultatai:
4.1. Padidintas Lietuvos visuomenės informuotumas apie pagrindines žmogaus teises, saugomas Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos.
4.2. Padidintas visuomenės, ekspertų ir įstatymų leidėjų informuotumas apie žmogaus teisių situacijos problematiką ir tendencijas Lietuvoje.
4.3. Padidintas Lietuvos Respublikos įstatymų leidėjų informuotumas apie būtinus pokyčius Lietuvos teisinėje bazėje, siekiant užtikrinti visuotinių žmogaus teisių apsaugą ir pažeidžiamose situacijose esančių visuomenių grupių įtrauktį.
4.4. Prisidėta prie LR Seimo narių atskaitomybės už neapykantos kalbos skleidimą užtikrinimo.
4.5. Sustiprintas Lietuvos pilietinės visuomenės, teisininkų ir žmogaus teisių gynėjų gebėjimas taikyti Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją strateginiame bylinėjimesi.
4.6. Sustiprintas tarptautinis Lietuvos žmogaus teisių situacijos matomumas, pristatant šalies pažangą ir iššūkius regioninėse žmogaus teisių platformose ir tinkluose.
4.7. Prisidėta prie žmogaus teisių standartų sklaidos ir gerųjų praktikų mainų tarp Lietuvos ir kitų regiono valstybių (ypač Baltijos regiono).
4.8. Sustiprintas dialogas tarp pilietinės visuomenės organizacijų ir valstybės institucijų žmogaus teisių, teisinės valstybės ir neapykantos nusikaltimų prevencijos klausimais.
4.9. Pagerintas įrodymais grįstos advokacijos ir žmogaus teisių stebėsenos duomenų prieinamumas bei panaudojimas nacionaliniu ir Europos lygmenimis.
4.10. Prisidėta prie strateginio bylinėjimosi ir ES teisės taikymo praktikos plėtros Lietuvoje, identifikuojant esamus teisinės sistemos trūkumus ir galimus reformų poreikius.
4.11. Sustiprintas visuomenės atsparumas dezinformacijai ir neapykantos kalbai per švietimo ir viešinimo veiklas žmogaus teisių srityje.
II SKYRIUS
INFORMACIJA APIE PLANUOJAMĄ VEIKLĄ ATEINANČIAIS FINANSINIAIS METAIS
5. Veiklos tikslai:
5.1. Stebėti žmogaus teisių padėtį ir tendencijas bei teisinės valstybės principų įgyvendinimą Lietuvos Respublikoje.
5.2. Sustiprinti pranešėjų apie pažeidimus (<i>whistleblowers</i>) apsaugą Lietuvoje, didinant visuomenės ir institucijų informuotumą, ugdant gebėjimus, diegiant inovatyvias priemones bei kuriant palankią aplinką saugiai ir efektyviai pranešti apie korupciją, piktnaudžiavimą ir kitus pažeidimus.
6. Uždaviniai:
6.1. Sustiprinti visuomenės ir institucijų gebėjimus atpažinti, suprasti ir taikyti pranešėjų apie pažeidimus (<i>whistleblowers</i>) teisinį reguliavimą Lietuvoje.
6.2. Didinti visuomenės informuotumą apie teisinės valstybės trūkumus Lietuvoje ir strateginio bylinėjimosi potencialą ginant pagrindines teises.

6.3. Išanalizuoti žmogaus teisių apsaugos bei teisinės valstybės principų padėtį, trūkumus ir tendencijas Lietuvoje 2024-2025 metais.

7. Siekiant veiklos tikslų planuojami atlikti darbai:

7.1. Atlikti visuomenės nuomonės apklausą, siekiant įvertinti gyventojų žinias apie pranešėjų (*whistleblowers*) apsaugą, tai, ar jie turi pakankamai informacijos apie pranešimų teikimą pagal Pranešėjų apsaugos įstatymą, taip pat apie šiame įstatyme numatytas pagalbos ir skatinimo priemonės bei parengti rekomendacijas dėl tolimesnių mokymų organizavimo.

7.2. Vykdyti veiklas, skirtas didinti visuomenės ir institucijų gebėjimus atpažinti, suprasti ir saugiai taikyti pranešėjų apie pažeidimus (*whistleblowers*) teisinį reguliavimą Lietuvoje, įgyvendinant mokymus, informuotumo didinimo kampanijas, kuriant inovatyvius įrankius bei stiprinant bendradarbiavimą tarp valstybės institucijų, savivaldybių ir pilietinės visuomenės organizacijų.

7.3. Vykdyti žmogaus teisių apsaugos standartų ir teisinės valstybės principų užtikrinimo Lietuvoje stebėseną bei reguliarią advokaciją ir komunikaciją, analizuojant žmogaus teisių problematiką Lietuvoje, keliant visuomenės sąmoningumą ir teikiant pasiūlymus situacijos gerinimui Lietuvos valdžios institucijoms.

III SKYRIUS INFORMACIJA APIE DALININKUS

8.	Informacija apie dalininkus:		
	Dalininkas	Įnašo vertė finansinių metų pabaigoje	Įnašo vertė praėjusių finansinių metų pabaigoje
	1	2	3
8.1.	Fiziniai asmenys	EUR 7	EUR 7

IV SKYRIUS KITA INFORMACIJA

9.1. Teisinės valstybės principų ataskaita „Liberties Rule of Law Report 2025“: <https://hrmi.lt/isleista-kasmetine-liberties-europos-sajungos-teisines-valstybes-ataskaita-2/>

9.2. Teisinės valstybės principų ataskaita „Liberties Rule of Law Report 2026“: <https://hrmi.lt/isleista-kasmetine-liberties-europos-sajungos-teisines-valstybes-ataskaita-3/>

9.3. Tyrimas „Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija Lietuvoje: iššūkiai, perspektyvos ir reikšmė strateginiam bylinėjimuisi“: https://hrmi.lt/wp-content/uploads/2025/03/LT_Europos-Sajungos-pagrindiniu-teisiu-chartija-Lietuvoje.pdf